

28. ZNANSTVENI KOLOKVIJ KOMISIJE ZA ODRŽIVI RAZVOJ RURALNIH PODRUČJA MEĐUNARODNE GEOGRAFSKE UNIJE, 2021.-2022.

RURALNO U POKRETU: TRANZICIJE, TRANSFORMACIJE, MOBILNOSTI I OTPOR

28. znanstveni kolokvij Komisije za održivi razvoj ruralnih područja Međunarodne geografske unije održan je, zbog pandemije bolesti COVID-19, kao dvogodišnji događaj. Najprije je od 23. do 25. kolovoza 2021. održana trodnevna internetska znanstvena konferencija, a potom, kada su okolnosti to dozvoljavale, od 13. do 16. srpnja 2022. njen terenski dio u Zagrebu, Središnjoj i Gorskoj Hrvatskoj. Oba događaja organizirao je Geografski odsjek PMF-a, Sveučilišta u Zagrebu.

Na trodnevnoj konferenciji sudjelovalo je sedamdeset (70) geografa i znanstvenika iz srodnih disciplina sa svih kontinenata svijeta. Održano je pedeset pet (55) izlaganja. Glavna tema konferencije bila je *Ruralno u pokretu: tranzicije, transformacije, mobilnosti i otpor* koja je obuhvatila dinamičnost suvremenih procesa u ruralnim područjima. Održani referati bavili su se raznolikim aspektima ekonomskih, društvenih, tehnoloških, političkih, kulturnih i ekoloških promjena u područjima izvan gradskih aglomeracija. No također, poseban je naglasak bio na povezanosti i međuovisnosti ruralnih i urbanih područja. To je posebno došlo do izražaja s obzirom na vrlo turbulentni trenutak održavanja Kolokvija. Globalna pandemija bolesti COVID-19, koja je spriječila održavanje konferencije uživo, upozorila nas je na krhkost i nestabilnost ljudskog društva. Najveću odgovornost za to snosi čovjek. Iako su katastrofe poput požara i poplava prirodni fenomeni, njihovo sve veće geografsko širenje i razmjeri ukazuju na to da ljudski utjecaj na prirodu prerasta u prijeteće scenarije. Ratovi, politički nemiri i rastuće socioekonomske nejednakosti s razornim posljedicama za mnoge ljudske živote širom svijeta naša su stvarnost. Održana konferencija bila je mali znanstveni doprinos podizanju globalne svijesti i razmatranju mogućih odgovora na brojna otvorena pitanja o životu u ruralnim područjima širom svijeta.

Godinu poslije, u Zagrebu, Središnjoj i Gorskoj Hrvatskoj održan je terenski dio znanstvene konferencije. Okupio je četrnaest (14) sudionika konferencije iz Australije, Europe, Južne i Sjeverne Amerike. Među sudionicima su bili i potpredsjednica Međunarodne geografske unije prof. Holly Barcus (SAD) te supredsjedatelj Komisije IGU-CSRS dr. Valerià Paül (Španjolska). Sudionike su na početku terenskog seminara, pozdravili dekan PMF-a prof. dr. sc. Mirko Planinić te prodekanica za međunarodnu suradnju prof. dr. sc. Martina Jakovčić.

Prvi dan terenskog seminara bio je posvećen upoznavanju središnjeg dijela Zagreba, s posebnim naglaskom na obnovu nakon potresa. Uslijedio je posjet Javnoj ustanovi Park prirode Medvednica gdje je u upravnoj zgradi održana prezentacija sustava zaštićenih područja u Hrvatskoj, a sudionici su i vrlo detaljno upoznati s izazovima upravljanja PP Medvednica. Prezentaciju je održala rukovoditeljica odjela za promociju, edukaciju i interpretaciju Andrea Kostelić, prof.

geog. S teorijskog dijela prešli smo na terenski, žičarom do Sljemena, a potom uz vodstvo prof. dr. sc. Vuka Tvrтка Opačića i konkretno upoznavanje s problemima povezanim s pritiscima u vršnoj zoni, posebno u kontekstu rekreacije, turizma i održavanja FIS skijaškog kupa.

Drugi dan nastavljena je rasprava o problematici turističkog vrednovanja zaštićenih područja u ruralnim područjima i to na primjeru NP Plitvička jezera. Sudionici su vođeni našom kolegicom Jelenom Marković, mag. geogr., prezentatorom prirodnih posebnosti, vrlo detaljno upoznati s povijesnim razvojem sustava zaštite NP-a, geomorfološkim i hidrografskim obilježjima Parka te problemima povezanim s prekomjernim turizmom i turistifikacijom šire regije Parka, ali i značajem Parka za demografski i gospodarski razvoj njegove funkcionalne regije. U okviru upoznavanja društveno-geografskih obilježja posjetili smo i Muzej Domo-vinskog rata u Turnju.

Treći dan terenskog seminara bio je posvećen problematici razvoja i revitalizacije Banovine, kao primjera ruralnog perifernog pograničnog područja. Posjet je započeo obilaskom kontejnerskog naselja *Centar novoga života* za privremeni smještaj stradalih u potresu, a nastavljen u staroj jezgri Petrinje gdje su sudionici izravno mogli vidjeti razorne posljedice potresa iz prosinca 2020., ali i započetu obnovu. Uslijedio je prijem kod zamjenika gradonačelnika prof. dr. sc. Ivana Prskala sa suradnicima, u kojem smo detaljno upoznati sa stanjem obnove, ali i planovima za revitalizaciju. U ugodnoj diskusiji postavljen je niz pitanja o planovima za obnovu te strateškim pravcima gospodarskog i demografskog razvoja, a prof. dr. sc. Prskalo i suradnici su posebno istaknuli važnost jačanja poljoprivrede (izvorni i ekološki proizvodi), povezanosti s prehrambenom industrijom te zadržavanja, povratka i privlačenja mladih obitelji u čemu važnu ulogu ima sustav obrazovanja s dugom tradicijom u Petrinji. Izv. prof. dr. sc. Zdenko Braičić, geograf (pročelnik Odsjeka u Petrinji Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu,) te Berislav Ličina, prof. izuzetno su pridonijeli pripremi ovog posjeta. Nakon ugodnog ručka na obali Kupe program je nastavljen posjetom Inkluzivnoj farmi u Hrastovici, primjeru uključivanja osoba s posebnim potrebama u radnu terapiju na poljoprivrednom imanju, posjetom mliječnoj farmi u selu Gornja Bačuga te ekološkom centru Vrata Zrinske Gore u Prnjavoru Čuntičkom. Ekološki centar primjer je višedesetljetne tradicije odgoja i obrazovanja učenika i studenata po principu iskustvenog učenja u prirodi, s izvanrednim rezultatima što je u konačnici rezultiralo i pozamašnim bespovratnim sredstvima iz fondova EU kojima je izgrađen i opremljen današnji suvremeni objekt. Svi ovi primjeri dobrih praksi u ruralnoj periferiji demonstriraju kako usprkos negativnim razvojnim tendencijama proaktivnost lokalne samouprave, nevladinog sektora i samih poljoprivrednika može znatno utjecati na kvalitetu živo-

ta i perspektivu ostanka i povratka. Dan smo završili posjetom Hrvatskoj Kostajnici, na rijeci Uni i graničnom prijelazu prema susjednoj Bosni i Hercegovini.

Posljednji, četvrti dan organiziran je u Hrvatskom zagorju. Tematski je bio posvećen diverzifikaciji ruralnih područja odnosno ulozi dnevnih migracija, inovacija te rekreacije i turizma (memorijalnog, vjerskog) u ruralnom razvoju. Započeo je posjetom OPG-u Pleško u Pristavi kod Tuhelja na kojem su zbog poznatih ograničenja agrarne proizvodnje u ovom dijelu Hrvatske (usitnjeni posjedi, imovinsko-pravni problemi, otežani pristup tržištu za male poljoprivrednike) odlučili krenuti novim putem. Potaknuti primjerom uzgoja ruža u Bugarskoj, zasadili su ih i u Hrvatskom zagorju te započeli finalizaciju niza proizvoda na temelju ružinih latica, a polako razvijaju i turizam zbog blizine toplica i brojnih kuća za odmor. Posjet muzeju Staro selo Kumrovec izazvao je zanimljivu raspravu o ambivalentnom povijesnom naslijeđu povezanom s likom i djelom Josipa Broza Tita i ulozi povijesnih osoba u razvoju turizma, a obilazak turističkog kompleksa Vuglec Breg kod Krapinskih toplica o mogućem smjeru razvoja elitnijeg ruralnog turizma. Teren smo, kako je prokomentirala jedna od sudionica, završili na najljepši mogući način, posjetom nacionalnom svetištu Majke Božje u Mariji Bistrici i obilaskom križnog puta.

Na kraju, sudionici su izrazili veliko zadovoljstvo terenskim seminarom, a sjećanja će im čuvati i tiskani Vodič u kojem su objavljeni članci posvećeni temama i posjećenim područjima.

U organizaciji znanstvene konferencije sudjelovali su Aleksandar Lukić (predsjednik organizacijskog odbora), Ivan Ivić, Petra Radeljak Kaufmann, Lana Slavuj Borčić i Valentina Valjak. Terenski seminar su organizirali i proveli Aleksandar Lukić i Ivan Šiškak.

U pripremi je poseban tematski broj znanstvenog časopisa Hrvatski geografski glasnik s radovima prezentiranima na znanstvenom kolokviju (<https://hrcak.srce.hr/en/broj/22334>).

ALEKSANDAR LUKIĆ

AUTORICA SVIH FOTOGRAFIJA: SUK-KYEONG KANG, SRPANJ 2022.

Više o konferenciji: <http://www.pmf.unizg.hr/geog/rural>
Internetska stranica Komisije za održivi razvoj ruralnih područja Međunarodne geografske unije:
<https://igu-csrs.github.io>